

Навчальна програма з позашкільної освіти

«ОРКЕСТР НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ»

(колективне музичення)

Початковий, основний та вищий рівні

«Схвалено науково-методичною комісією з позашкільної освіти науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України», протокол №3 від 29.12.2015

Автори:

Жуков Василь Павлович – старший викладач кафедри музично-інструментальної підготовки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, виконавчий директор Асоціації оркестрів народних інструментів Харківського обласного відділення національної Всеукраїнської музичної спілки.

Будьонний В'ячеслав Михайлович – керівник гуртка - методист Люботинської гімназії № 1 Харківської області.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

На сьогодні до числа найбільш актуальних питань освіти належить виховання творчої особистості школяра, важливим засобом якого завжди було колективне музичення. Втім, обсяг уроків музичного мистецтва у сучасній школі не дозволяє здійснювати оркестрове виховання підростаючого покоління повною мірою та на високому рівні. Це завдання має вирішувати робота оркестрових гуртків, що активно діють у системі позашкільної освіти і які охоплюють учнів молодшого та старшого шкільного віку..

Створення навчальної програми обумовлено необхідністю формування та розвитку творчої особистості учня, його інтересу до оркестрової творчості на прикладі оркестру народних інструментів.

Навчальна програма реалізується у гуртку художньо-естетичного напрямку інструментального профілю та спрямована на вихованців віком від 5 до 18 років.

У розробці запропонованої навчальної програми використано основні навчальні принципи «Програм оркестрових гуртків для позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів» (укладачі Жуков В.П. та Будьонний В. М. (Жуков В.П., Будьонний В.М. Програма оркестрових гуртків для позашкільних та загальноосвітніх навчальних закладів. – Харків: «ЛМВО», 2011. – 24 с.), в яких представлено досвід роботи відомого педагога, засновника

та керівника народного оркестру «Люботинські музики» Люботинської гімназії № 1 Харківської області В. М. Будьонного.

В навчальній програмі враховано положення чинного законодавства в галузі позашкільної освіти.

Мета навчальної програми – формування та гармонійний розвиток творчої особистості вихованців, створення сприятливих умов для їхнього самовизначення, сприяння до самореалізації в суспільстві засобами колективного музичення в оркестрі народних інструментів.

Завдання навчальної програми:

- поглибити і систематизувати музично-інструментальні, оркестрові знання та вміння набуті у процесі вивчення шкільного предмета «Музичне мистецтво»;
- ознайомити з досягненнями музично-оркестрової культури України та світу;
- формувати творчу особистість вихованця, його емоційну культуру, риси характеру, морально-естетичні цінності;
- виховати дбайливе ставлення та пошану до українських народних інструментальних традицій;
- засвоїти кращі зразки українського музичного мистецтва та забезпечити духовну єдність та наступність поколінь;
- розвинути інтелектуально-пізнавальну сферу, музично-виконавські здібності та інтерес до оркестрової творчості;
- сприяти самореалізації дитини в соціумі засобами колективного мистецтва.

Навчальна програма передбачає три освітні рівні:

початковий (2 роки навчання) – 144 год. на рік та 4 год. на тиждень;

основний (4 роки навчання): перший-другий роки – 144 год. на рік та 4 год. на тиждень, третій-четвертий роки – 216 год. на рік та 6 год. на тиждень;

вищий (4 роки навчання): перший-другий роки – 216 год. на рік та 6 год. на тиждень, третій-четвертий роки – 288 год. на рік та 8 год. на тиждень.

Навчальна програма початкового рівня передбачає ознайомлення та відпрацювання зразків різноманітної техніки гри на оркестровому музичному інструменті, загальних правил музичної грамоти та сольфеджіо, розвиток у вихованців пізнавального інтересу до колективного музичення на народних інструментах та ансамблево-оркестрової творчості.

Навчальна програма основного рівня спрямовує діяльність вихованців на вдосконалення та вивчення техніки гри на оркестровому музичному інструменті, основних правил музичної грамоти та сольфеджіо, відпрацювання навичок колективної гри, відчуття загального ансамблю, підготовки концертних номерів та програм.

Навчальна програма вищого рівня спрямовує на глибоке засвоєння навичок музично-виконавської техніки, самоконтроль та аналіз оркестрового виконання, вдосконалення сценічної естетики та артистизму, що в подальшому сприяє профорієнтації та виборі майбутньої професії.

Частини тематичних занять основного та вищого рівнів можуть повторюватися за роки навчання, але головний акцент треба робити на технічне й художнє вивчення та засвоєння музичного репертуару, який повинен обов'язково складатися з різноманітних творів та відрізнятися ступенем складності, що орієнтовно визначається керівником оркестрового колективу. Групи формуються з урахуванням віку, року навчання та попередньої підготовки дітей. Навчальний матеріал програми адаптований до занять з вихованцями різного рівня підготовленості. У гурток приймаються діти, які виявляють інтерес до колективного музичення й оркестрової творчості, не мають медичних протипоказань.

Загальними принципами організації навчально-виховного процесу є: науковість, синтез інтелектуальної і практичної діяльності, індивідуальний підхід, послідовність і поступовість викладення матеріалу.

Методами опрацювання навчального матеріалу є: словесні (бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж, дискусія); наочні (ілюстрація, демонстрація, показ); практичні (пробні та тренувальні вправи, індивідуальні та творчі завдання); репродуктивні (відтворювальні вправи); частково-пошукові (виконання за зразком, під керівництвом педагога); пошукові (вибір власного варіанту виконання роботи); дослідницькі (інформації для повідомлення, власні спостереження); пояснювально-ілюстративні (демонстрація наочного навчання, організація сприймання, спостереження); самостійної роботи; стимулювання навчальної діяльності; формування пізнавального інтересу (пізнавальні ігри, навчальні дискусії, створення ситуації успіху); контролю і самоконтролю інноваційні (порівняльний аналіз, моделювання кінцевого очікуваного результату, проблемні та експериментальні ситуації); педагогічні технології (співробітництво, колективна творча діяльність).

Формами навчально-виховної діяльності є: індивідуальні, групові та колективні заняття (репетиції, концерти, фестивалі, конкурси, творчі змагання, музичні олімпіади, перегляд концертних програм та виступів).

Залежно від рівня навчання програма передбачає варіативність принципів, методів та форм навчання.

Перевірка та оцінювання знань, умінь та навичок здійснюється під час поточного та підсумкового контролю у формі проведення концертних виступів, відкритих та підсумкових занять. У кінці кожного півріччя проводяться відкриті підсумкові заняття, а в кінці кожного навчального року – звітний концерт.

Систематична практика концертних виступів має велике навчально-виховне значення, будучи єдиним ефективним способом розвитку в учнів артистичних якостей, стимулюючи творчу увагу та зацікавленість, а також почуття відповідальності перед колективом оркестру та слухацькою аудиторією за якість виконавства.

Навчальна програма є орієнтовною. Керівник гуртка може вносити зміни й доповнення у зміст програми та розподіл годин за темами урахуваючи інтереси гуртківців, стан матеріально-технічної бази закладу.

**Початковий рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	2	-	2
2	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3	Музична грамота та сольфеджіо	18	18	36
4	Ансамблева гра (з педагогом)	9	45	54
5	Концертна діяльність	2	12	14
6	Підсумок	-	2	2
	Разом	37	107	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Знайомство з дітьми. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності.

2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.)

Теоретична частина. Вибір та знайомство з інструментом. Стрій музичного інструмента. Вимоги до правильного сидіння з інструментом, правильної постановки виконавського апарату (дихання) та догляду за ним, правил звуковидобування. Поняття про аплікатуру (позиції).

Практична частина. Фізичні вправи для підготовки до гри на оркестровому інструменті: для розвитку м'язів виконавського апарату (рук або обличчя та діафрагми); на формування правильної постановки в положенні сидячі (стоячи); на оволодіння основними прийомами звуковидобування, звукоутворювання. Вивчення основної аплікатури, штрихів *detache* та *non legato*, мажорних гам до двох ключових знаків на 1 октаву, тризвуків, нескладних музичних творів малої форми.

3. Музична грамота та сольфеджіо (36 год.)

Теоретична частина. Поняття про музичний звук. Назви октав. Назви музичних звуків, їх написання. Тривалість звуків та пауз. Музичні ключі. Музичні розміри 2/4, 3/4; поняття про такт та ритм. Тон та півтон. Знаки альтерації. Динамічні знаки. Тоніка, стійкі та нестійкі звуки. Мажорні гами до двох знаків, тризвук.

Практична частина. Написання нот, пауз, ключів. Вправи на розвиток мелодико-гармонійного слуху (напрямок руху мелодії, визначення стійких та нестійких звуків), на розвиток відчуття ритму (відбиття ритму мелодії оплесками та спів); розвиток музичної пам'яті (повторення почутого мотиву та мелодії, вивчення вправ напам'ять). Спів мажорних гам до двох знаків, тризвуків, стійких та нестійких звуків.

4. Ансамблева гра (з педагогом) (54 год.)

Теоретична частина. Поняття про ансамбль. Правила ансамблевого виконання.

Практична частина. Виконання музичних творів малих форм за участі педагога у складі ансамблю.

5. Концертна діяльність (14 год.)

Теоретична частина. Вимоги до учасника концертного складу колективу.

Практична частина. Концертне виконання творів із репертуару ансамблю.

6. Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підведення підсумків роботи.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці (учні, слухачі) мають знати:

- початкові навички гри на інструменті;
- відомості про увагу до стану та догляду за виконавським апаратом;
- початкові правила музичної грамоти та сольфеджіо;
- правила гри в ансамблі.

Вихованці (учні, слухачі) мають вміти:

- розбиратися в інструментально-виконавській постановці;
- виконувати основні прийоми звуковидобування та звукоутворення;
- надавати визначення основним ансамблевим термінам і поняттям;
- виконувати на достатньому рівні на заняттях-концертах вивчений ансамблевий репертуар.

Вихованці (учні, слухачі) мають набути досвід:

- виконання фізичних вправ для підготовки до гри на оркестровому інструменті, формування правильної постановки;
- написання нот, пауз, ключів;
- гри у складі ансамблю;
- концертного виконання творів.

Початковий рівень, другий рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	2	-	2
2	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3	Музична грамота та сольфеджіо	18	18	36
4	Ансамблева гра (з педагогом)	9	45	54
5	Концертна діяльність	2	12	14

6	Підсумок	-	2	2
	Разом	37	107	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Знайомство з новими дітьми. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності.

2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.)

Теоретична частина. Будова інструмента. Класифікація інструментів. Вимоги до правильного сидіння з інструментом, правильної постановки виконавського апарату (дихання), правил звуковидобування, звуковедення. Поняття про аплікатуру (позиції).

Практична частина. Фізичні вправи для підготовки до гри на оркестровому інструменті: для розвитку м'язів виконавського апарату (рук або обличчя та діафрагми); на формування правильної постановки в положенні сидячі (стоячи); на оволодіння основними прийомами звуковидобування, звукоутворювання. Вивчення основної аплікатури, штрихів *detache*, *non legato* та *legato* (2-4 звуки), мажорних та мінорних гам до двох ключових знаків на 1 октаву, тризвуків, арпеджіо, нескладних музичних творів малої форми.

3. Музична грамота та сольфеджіо (36 год.)

Теоретична частина. Поняття про музичний звук. Назви октав. Назви музичних звуків, їх написання. Тривалість звуків та пауз. Музичні ключі. Музичні розміри 2/4, 3/4; поняття про такт та ритм. Тон та півтон. Знаки альтерації. Динамічні знаки. Фермата. Тоніка, стійкі та нестійкі звуки. Мажорні гамми до двох знаків, тризвук. Поняття про мелодію, мотив, фразу.

Практична частина. Написання нот, пауз, ключів. Вправи на розвиток мелодико-гармонійного слуху (напрямок руху мелодії, її завершеність, визначення стійких та нестійких звуків, кількості звуків тощо), на розвиток відчуття ритму (ритмічне варіювання мотивів, відбиття ритму мелодії оплесками та спів); розвиток музичної пам'яті (повторення почутого мотиву та мелодії, вивчення вправ напам'ять, усні музичні диктанти). Спів мажорних гам до двох знаків, тризвуків, стійких та нестійких звуків.

4. Ансамблева гра (з педагогом) (54 год.)

Теоретична частина. Поняття про ансамбль. Прийоми ансамблевого виконання.

Практична частина. Виконання музичних творів малих форм за участі педагога у складі ансамблю.

5. Концертна діяльність (14 год.)

Теоретична частина. Вимоги до учасника концертного складу колективу.

Практична частина. Концертне виконання творів із репертуару ансамблю.

6. Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підведення підсумків роботи.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці (учні, слухачі) мають знати:

- навички гри на інструменті;
- елементарні правила музичної грамоти та сольфеджіо;
- прийоми гри в ансамблі;
- значення колективного музичення як провідного виду музичної виконавської творчості.

Вихованці (учні, слухачі) мають вміти:

- координувати рухи під час гри;
- надавати визначення основним оркестровим термінам і поняттям;
- розрізняти поняття про мелодію, мотив, фразу;
- виконувати на високому рівні на заняттях-концертах вивчений ансамблевий репертуар.

Вихованці (учні, слухачі) мають набутися досвід:

- виконання вправ на оволодіння основними прийомами звуковидобування та звукоутворювання;
- вивчення нескладних музичних творів малої форми;
- виконання вправ на розвиток мелодико-гармонійного слуху, відчуття ритму, музичної пам'яті;
- концертної гри у складі ансамблю.

Основний рівень, перший рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Музична грамота та сольфеджіо	18	18	36
4.	Ансамблева гра (групова)	3	15	18
5.	Зведена репетиція оркестру	6	30	36
6.	Концертна діяльність	2	12	14
7.	Підсумок	-	2	2
	Разом	37	107	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з розкладом занять, темами та формами їх проведення. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі.

2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.)

Теоретична частина. Правила користування оркестровими інструментами та обладнанням. Настроювання музичного інструмента. Типи виконавських рухів (дихання).

Практична частина. Вправи: для розвитку м'язів виконавського апарату (рук або обличчя та діафрагми); на різні типи виконавських рухів (дихання); на оволодіння основними прийомами звуковидобування, звукоутворювання. Вивчення штрихів *detashe*, *non legato*, *legato*, *staccato*; мажорних та мінорних гам до двох ключових знаків на 2 октави, тризвуків, арпеджіо різними тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів (вибірково).

3. Музична грамота та сольфеджіо (36 год.)

Теоретична частина. Вивчення всіх октав та написання нот на нотному стані. Особливі види ритмічного поділу тривалостей. Складний музичний розмір (4/4, 6/8, 9/8). Темп. Будова мажорної та мінорної гам. Види мінору. Музичні інтервали (до октави). Поняття: акорд, тризвук, секстакорд, квартсекстакорд. Поняття транспозиції. Знаки скорочення та спрощення нотного письма.

Практична частина. Вправи на подальший розвиток мелодико-гармонійного слуху (визначення стійких та нестійких звуків, інтервалів, акордів, видів мінору), музичної пам'яті (вивчення вправ напам'ять, музичні диктанти), відчуття метро-ритму.

4. Ансамблева гра (групова) (18 год.)

Теоретична частина. Види музичних ансамблів. Вимоги до учасника музичного ансамблю. Прослуховування творів у виконанні кращих музичних ансамблів.

Практична частина. Вправи на формування відчуття ансамблю, синхронності звучання, визначення сольної партії. Вивчення ансамблевих творів із відпрацюванням виразності виконання динаміки, штрихів, темпу.

5. Зведена репетиція оркестру (36 год.)

Теоретична частина. Види оркестрів. Вимоги до учасника оркестру. Поняття про основні жести диригента (увага, початок та кінець гри, ауфтакт, фермата, схеми тактування на 2/4, 3/4, 4/4). Прийоми оркестрового виконання: сольна та акомпануюча. Основні напрями і стилі музики. Прослуховування виступів кращих оркестрів.

Практична частина. Колективні вправи для оркестру. Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Вивчення оркестрових творів. Підготовка концертних номерів.

6. Концертна діяльність (14 год.)

Теоретична частина. Правила поведінки на сцені та поняття сценічної культури. Концертний костюм та його використання.

Практична частина. Вихованці беруть участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю).

7. Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підведення підсумків роботи.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці (учні, слухачі) мають знати:

- правила користування оркестровими інструментами та обладнанням;
- знаки скорочення та спрощення нотного письма;
- вимоги до учасника оркестру;
- правила поведінки на сцені.

Вихованці (учні, слухачі) мають вміти:

- виконувати вправи на різні типи виконавських рухів (дихання);
- будувати мажорні та мінорні гами, види мінору, музичні інтервали (до октави).
- виконувати вправи на формування відчуття ансамблю;
- виконувати на достатньому рівні на заняттях-концертах вивчений оркестровий репертуар.

Вихованці (учні, слухачі) мають набути досвід:

- настроювання музичного інструмента;
- написання нот на нотному стані у всіх октавах;
- відпрацювання навички колективної гри;
- участі у концертних виступах оркестру.

Основний рівень, другий рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Музична грамота та сольфеджіо	18	18	36
4.	Ансамблева гра (групова)	3	15	18
5.	Зведена репетиція оркестру	6	30	36

6.	Концертна діяльність	2	12	14
7.	Підсумок	-	2	2
	Разом	37	107	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з розкладом занять, темами та формами їх проведення. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі.

2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.)

Теоретична частина. Правила користування оркестровими інструментами та обладнанням. Настроювання музичного інструмента. Типи виконавських рухів (дихання).

Практична частина. Вправи: для розвитку м'язів виконавського апарату (рук або обличчя та діафрагми); на різні типи виконавських рухів (дихання); на оволодіння основними прийомами звуковидобування, звукоутворювання. Вивчення штрихів *detashe*, *non legato*, *legato*, *staccato*, *markato*; мажорних та мінорних гам до трьох ключових знаків на 2 октави, тризвуків (їх обернень), арпеджію (коротке та довге) різними тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів (вибірково).

3. Музична грамота та сольфеджіо (36 год.)

Теоретична частина. Вивчення всіх октав та написання нот на нотному стані. Особливі види ритмічного поділу тривалостей. Простий та складний музичний розмір (3/8, 12/8, 5/4 тощо). Темп. Синкопа. Будова мажорної та мінорної гам. Види мінору. Головні ступені ладу (T, S, D). Музичні інтервали (до октави). Поняття: акорд, тризвук, секстакорд, квартсекстакорд. Поняття транспозиції. Знаки скорочення та спрощення нотного письма.

Практична частина. Вправи на подальший розвиток мелодико-гармонійного слуху (визначення стійких та нестійких звуків, інтервалів, акордів, видів мінору), музичної пам'яті (вивчення вправ напам'ять, музичні диктанти), відчуття метро-ритму.

4. Ансамблева гра (групова) (18 год.)

Теоретична частина. Види музичних ансамблів. Вимоги до учасника музичного ансамблю. Прослуховування творів у виконанні кращих музичних ансамблів.

Практична частина. Вправи на формування відчуття ансамблю, синхронності звучання, визначення сольної партії. Вивчення ансамблевих творів із відпрацюванням виразності виконання динаміки, штрихів, темпу.

5. Зведена репетиція оркестру (36 год.)

Теоретична частина. Види оркестрів. Вимоги до учасника оркестру. Поняття про основні жести диригента (увага, початок та кінець гри, ауфтакт,

фермата, схеми тактування на 2/4, 3/4, 4/4, 6/8, 9/8, 12/8). Прийоми оркестрового виконання: сольна та акомпануюча, супровід вокального твору. Аналіз музичних форм: період; прості 2-3 часні форми. Основні напрями і стилі музики. Прослуховування виступів кращих оркестрів.

Практична частина. Колективні вправи для оркестру. Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Вивчення оркестрових творів. Підготовка концертних номерів.

6. Концертна діяльність (14 год.)

Теоретична частина. Правила поведінки на сцені та поняття сценічної культури. Концертний костюм та його використання.

Практична частина. Вихованці беруть участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю).

7. Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підведення підсумків роботи.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці (учні, слухачі) мають знати:

- основні прийоми звуковидобування та звукоутворювання на інструменті;
- поняття: акорд, тризвук, секстакорд, квартсекстакорд;
- основні жести диригента;
- поняття сценічної культури.

Вихованці (учні, слухачі) мають вміти:

- настроювати музичний інструмент;
- визначати поняття: простий та складний музичний розмір;
- виконувати вправи на синхронність звучання;
- аналізувати музичні форми оркестрових творів (період, прості 2-3 часні).

Вихованці (учні, слухачі) мають набутися досвід:

- виконання особливих видів ритмічного поділу тривалостей;
- відчуття загального ансамблю;
- усвідомлення основних напрямів і стилів музики;
- використання концертного костюму.

Основний рівень, третій рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Музична грамота та сольфеджіо	18	18	36

4.	Ансамблева гра (групова)	6	30	36
5.	Зведена репетиція оркестру	15	75	90
6.	Концертна діяльність	2	12	14
7.	Підсумок	-	2	2
	Разом	49	167	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з розкладом занять, темами та формами їх проведення. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі.

2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.)

Теоретична частина. Правила зберігання оркестрових інструментів та обладнання. Настроювання музичного інструмента. Типи виконавських рухів (дихання).

Практична частина. Вправи: для розвитку м'язів виконавського апарату (рук або обличчя та діафрагми); на різні типи виконавських рухів (дихання); на оволодіння основними прийомами звуковидобування, звукоутворювання. Вивчення штрихів *detashe*, *non legato*, *legato*, *staccato*, *portamento*, *markato*; мажорних та мінорних гам до чотирьох ключових знаків на 2 октави, тризвуків (їх обернень), арпеджію (коротке та довге) тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів.

3. Музична грамота та сольфеджіо (36 год.)

Теоретична частина. Вивчення всіх октав та написання нот на нотному стані. Особливі види ритмічного поділу тривалостей. Простий та складний музичні розміри, змінний розмір. Темп. Синкопа. Будова мажорної та мінорної гам. Види мінору та мажору. Головні ступені ладу (T, S, D). Музичні інтервали (до октави). Поняття: акорд, тризвук, сектакорд, квартсектакорд, септакорд, домінантсептакорд. Хроматизм. Поняття транспозиції. Знаки скорочення та спрощення нотного письма.

Практична частина. Вправи на подальший розвиток мелодико-гармонійного слуху (визначення стійких та нестійких звуків, інтервалів, акордів, видів мінору та мажору), музичної пам'яті (вивчення вправ напам'ять, музичні диктанти), відчуття метро-ритму.

4. Ансамблева гра (групова) (36 год.)

Теоретична частина. Види музичних ансамблів. Інструментальні групи різних за типом та складом оркестрів. Вимоги до учасника музичного ансамблю. Прослуховування творів у виконанні кращих музичних ансамблів.

Практична частина. Вправи на формування відчуття ансамблю, синхронності звучання, визначення сольної партії. Вивчення ансамблевих

творів, оркестрових партій за групами оркестру із відпрацюванням виразності виконання динаміки, штрихів, темпу.

5. Зведена репетиція оркестру (90 год.)

Теоретична частина. Види оркестрів. Вимоги до учасника оркестру. Поняття про основні жести диригента (увага, початок та кінець гри, ауфтакт, фермата, схеми тактування). Прийоми оркестрового виконання: сольна та акомпануюча, оркестрові групи, супровід вокального твору. Аналіз музичних форм: період; прості 2-3 часні форми; взаємодія мелодії, гармонії, ритму, динаміки. Основні напрями і стилі музики. Прослуховування виступів кращих оркестрів.

Практична частина. Колективні вправи для оркестру. Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Робота над виразністю виконання, створення образу. Вивчення оркестрових творів. Підготовка концертних номерів та програм.

6. Концертна діяльність (14 год.)

Теоретична частина. Правила поведінки на сцені та поняття сценічної культури. Концертний костюм та його використання.

Практична частина. Вихованці беруть участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю).

7. Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підведення підсумків роботи.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці (учні, слухачі) мають знати:

- правила зберігання оркестрових інструментів;
- поняття транспозиції;
- види музичних ансамблів;
- правила гри в оркестрі;

Вихованці (учні, слухачі) мають вміти:

- виконувати мажорні, мінорні гами та арпеджіо різними тривалостями та динамікою;
- визначати сольну партію;
- виділяти прийоми оркестрового виконання;
- виконувати на високому рівні на заняттях-концертах вивчений оркестровий репертуар.

Вихованці (учні, слухачі) мають набутися досвід:

- виконання етюдів на різні види техніки;

- вивчення оркестрових партій за групами оркестру із відпрацюванням виразності виконання;
- прослуховування творів у виконанні кращих музичних ансамблів та оркестрів;
- гри у зведеному оркестрі.

Основний рівень, четвертий рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Музична грамота та сольфеджіо	18	18	36
4.	Ансамблева гра (групова)	6	30	36
5.	Зведена репетиція оркестру	15	75	90
6.	Концертна діяльність	2	12	14
7.	Підсумок	-	2	2
	Разом	49	167	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з розкладом занять, темами та формами їх проведення. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі.

2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.)

Теоретична частина. Правила зберігання оркестрових інструментів та обладнання. Настроювання музичного інструмента. Типи виконавських рухів (дихання).

Практична частина. Вправи: для розвитку м'язів виконавського апарату (рук або обличчя та діафрагми); на різні типи виконавських рухів (дихання); на оволодіння основними прийомами звуковидобування, звукоутворювання. Вивчення штрихів *detashe*, *non legato*, *legato*, *staccato*, *portamento*, *markato*; мажорних та мінорних гам до п'яти ключових знаків на 2 октави, тризвуків (їх обернень), арпеджіо (коротке та довге), хроматичної гами різними тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів.

3. Музична грамота та сольфеджіо (36 год.)

Теоретична частина. Вивчення всіх октав та написання нот на нотному стані. Особливі види ритмічного поділу тривалостей. Простий та складний музичні розміри, змінний розмір. Темп. Синкопа. Будова мажорної та мінорної гам. Види мінору та мажору. Головні ступені ладу (T, S, D). Музичні інтервали. Поняття: акорд, тризвук, сектакорд, квартсектакорд, септакорд,

домінантсептакорд. Хроматизм. Мелізми. Модуляція. Поняття транспозиції. Знаки скорочення та спрощення нотного письма.

Практична частина. Вправи на подальший розвиток мелодико-гармонійного слуху (визначення стійких та нестійких звуків, інтервалів, акордів, видів мінору та мажору), музичної пам'яті (вивчення вправ напам'ять, музичні диктанти), відчуття метро-ритму.

4. Ансамблева гра (групова) (36 год.)

Теоретична частина. Види музичних ансамблів. Інструментальні групи різних за типом та складом оркестрів. Вимоги до учасника музичного ансамблю. Прослуховування творів у виконанні кращих музичних ансамблів.

Практична частина. Вправи на формування відчуття ансамблю, синхронності звучання, визначення сольної партії. Вивчення ансамблевих творів, оркестрових партій за групами оркестру із відпрацюванням виразності виконання динаміки, штрихів, темпу.

5. Зведена репетиція оркестру (90 год.)

Теоретична частина. Види оркестрів. Вимоги до учасника оркестру. Поняття про основні жести диригента (увага, початок та кінець гри, ауфтакт, фермата, схеми тактування). Прийоми оркестрового виконання: сольна та акомпануюча, оркестрові групи, супровід вокального твору. Аналіз музичних форм: період; прості 2-3 часні форми; взаємодія мелодії, гармонії, ритму, динаміки; цезура, її ознаки; кульмінація. Основні напрями і стилі музики. Прослуховування виступів кращих оркестрів.

Практична частина. Колективні вправи для оркестру. Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Робота над виразністю виконання, створення образу. Вивчення оркестрових творів. Підготовка концертних номерів та програм.

6. Концертна діяльність (14 год.)

Теоретична частина. Правила поведінки на сцені та поняття сценічної культури. Концертний костюм та його використання.

Практична частина. Вихованці беруть участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю).

7. Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підведення підсумків роботи.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці (учні, слухачі) мають знати:

- правила виконання штрихів *detashe*, *non legato*, *legato*, *staccato*, *portamento*, *markato*;
- основні правила музичної грамоти та сольфеджіо;
- інструментальні групи різних за типом та складом оркестрів;
- колективні вправи для оркестру.

Вихованці (учні, слухачі) мають вміти:

- виконувати сольні фрагменти оркестрових творів;
- визначати поняття септакорд, домінантсептакорд;
- відрізнити схеми тактування;
- працювати над виразністю виконання та створення образу.

Вихованці (учні, слухачі) мають набутти досвід:

- відпрацювання виразності виконання динаміки, штрихів, темпу;
- гри у простих, складний та змінних музичних розмірах;
- усвідомлення взаємодії мелодії, гармонії, ритму, динаміки;
- концертних виступів у складі оркестрового колективу.

Вищий рівень, перший рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Ансамблева гра (групова)	9	45	54
4.	Зведена репетиція оркестру	18	90	108
5.	Концертна діяльність	2	12	14
6.	Підсумок	-	2	2
	Разом	37	179	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з планом роботи та темами занять на навчальний рік. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі.

2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.)

Теоретична частина. Самостійне настроювання інструмента. Аналіз виконання, визначення труднощів.

Практична частина. Вправи на вдосконалення техніки гри на інструменті. Вивчення допоміжної аплікатури, мажорних та мінорних гам до п'яти ключових знаків на 2-3 октави, тризвуків (їх обернень), арпеджію (коротке та довге), хроматичної гами різними тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів.

3. Ансамблева гра (групова) (54 год.)

Теоретична частина. Інструментальний ансамбль. Специфіка інструментальних ансамблів у різних регіонах України. Прослуховування музичних творів у виконанні кращих інструментальних ансамблів.

Практична частина. Вправи на вдосконалення майстерності ансамблевої гри. Вивчення ансамблевих творів.

4. Зведена репетиція оркестру (108 год.)

Теоретична частина. Тип та склад оркестру. Особливості оркестрового виконання. Аналіз музичних форм: фантазія, варіації, імпровізація, рондо тощо. Прослуховування виступів кращих оркестрів.

Практична частина. Колективні вправи для оркестру: на чистоту унісону, злиття тембрів різних інструментальних груп. Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Робота над виразністю виконання, створення образу. Підготовка концертних номерів та програм.

5. Концертна діяльність (14 год.)

Теоретична частина. Елементи артистизму. Догляд за оркестровим інструментом та обладнанням.

Практична частина. Вихованці беруть активну участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю).

6. Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підведення підсумків роботи.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці (учні, слухачі) мають знати:

- правила аналізу виконання творів;
- специфіку інструментальних ансамблів у різних регіонах України;
- тип та склад оркестру;
- елементи артистизму.

Вихованці (учні, слухачі) мають вміти:

- самостійно настроювати інструмент;
- виконувати вправи на удосконалення техніки гри на інструменті;
- виконувати вправи на вдосконалення майстерності ансамблевої гри;
- розрізняти особливості оркестрового виконання.

Вихованці (учні, слухачі) мають набути досвід:

- вивчення допоміжної аплікатури;
- вивчення ансамблевих творів;
- вивчення колективних вправ для оркестру;
- участі у концертних виступах колективу.

Вищий рівень, другий рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього

1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Ансамблева гра (групова)	9	45	54
4.	Зведена репетиція оркестру	18	90	108
5.	Концертна діяльність	2	12	14
6.	Підсумок	-	2	2
	Разом	37	179	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з планом роботи та темами занять на навчальний рік. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі.

2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.)

Теоретична частина. Самостійне настроювання інструмента. Віртуозні прийоми гри. Аналіз виконання, визначення труднощів.

Практична частина. Вправи на вдосконалення техніки гри на інструменті. Вивчення віртуозних прийомів гри, допоміжної аплікатури, мажорних та мінорних гам до п'яти ключових знаків на 2-3 октави, тризвуків (їх обернень), арпеджіо (коротке та довге), хроматичної гами різними тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів.

3. Ансамблева гра (групова) (54 год.)

Теоретична частина. Інструментальний ансамбль. Специфіка інструментальних ансамблів у різних регіонах України. Прослуховування музичних творів у виконанні кращих інструментальних ансамблів.

Практична частина. Вправи на вдосконалення майстерності ансамблевої гри. Вивчення ансамблевих творів. Вивчення складних фрагментів оркестрових партій за групами оркестру.

4. Зведена репетиція оркестру (108 год.)

Теоретична частина. Тип та склад оркестру. Особливості оркестрового виконання. Поліфонія, модуляція, складні та мішані метри й розміри. Аналіз музичних форм: фантазія, варіації, імпровізація, рондо тощо. Прослуховування виступів кращих оркестрів.

Практична частина. Колективні вправи для оркестру: на чистоту унісону, злиття тембрів різних інструментальних груп. Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Робота над виразністю виконання, створення образу. Підготовка концертних номерів та програм.

5. Концертна діяльність (14 год.)

Теоретична частина. Елементи артистизму. Догляд за оркестровим інструментом та обладнанням.

Практична частина. Вихованці беруть активну участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю).

6. Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підведення підсумків роботи.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці (учні, слухачі) мають знати:

- віртуозні прийоми гри;
- правила інструментального ансамблю;
- колективні вправи для оркестру;
- правила догляду за оркестровим інструментом та обладнанням.

Вихованці (учні, слухачі) мають вміти:

- виконувати етюди на різні види техніки;
- розрізняти основні недоліки в оркестровому звучанні стосовно звуковидобування, інтонації, артикуляції, фразування, загального ансамблютощо;
- володіти аналізом музичних форм: фантазія, варіації, імпровізація, рондо;
- відпрацьовувати навички колективної гри.

Вихованці (учні, слухачі) мають набутися досвід:

самостійного настроювання інструмента;

- гри складних фрагментів оркестрових партій за групами оркестру;
- роботи над виразністю виконання та створення образу;
- активної участі у концертних виступах оркестру.

Вищий рівень, третій рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Ансамблева гра (групова)	12	60	72
4.	Зведена репетиція оркестру	27	135	162
5.	Концертна діяльність	2	12	14
6.	Підсумок	-	2	2
	Разом	49	239	288

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з планом роботи та темами занять на навчальний рік. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі.

2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.)

Теоретична частина. Самостійне настроювання інструмента. Віртуозні прийоми гри. Аналіз виконання, визначення труднощів та шляхів їх подолання.

Практична частина. Вправи на вдосконалення техніки гри на інструменті. Вивчення віртуозних прийомів гри, допоміжної аплікатури, мажорних та мінорних гам до шісти ключових знаків на 2-3 октави, тризвуків (їх обернень), арпеджіо (коротке та довге), хроматичної гами різними тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів.

3. Ансамблева гра (групова) (72 год.)

Теоретична частина. Інструментальний ансамбль. Специфіка інструментальних ансамблів у різних регіонах України та світу. Прослуховування музичних творів у виконанні кращих інструментальних ансамблів.

Практична частина. Вправи на вдосконалення майстерності ансамблевої гри. Вивчення ансамблевих творів. Вивчення складних фрагментів оркестрових партій за групами оркестру.

4. Зведена репетиція оркестру (162 год.)

Теоретична частина. Тип та склад оркестру. Особливості оркестрового виконання. Поняття про міксти різних інструментальних груп оркестру. Поліфонія, модуляція, складні та мішані метри й розміри. Аналіз музичних форм: фантазія, варіації, імпровізація, рондо тощо. Прослуховування виступів кращих оркестрів.

Практична частина. Колективні вправи для оркестру: на чистоту унісону, міксти, злиття тембрів різних інструментальних груп. Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Робота над виразністю виконання, створення образу. Підготовка концертних номерів та програм.

5. Концертна діяльність (14 год.)

Теоретична частина. Елементи сценічної майстерності та артистизму. Догляд за оркестровим інструментом та обладнанням.

Практична частина. Вихованці беруть активну участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю).

6. Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підведення підсумків роботи.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці (учні, слухачі) мають знати:

- допоміжну аплікатуру;
- специфіку інструментальних ансамблів у різних регіонах світу;
- поняття про міксти різних інструментальних груп оркестру;
- елементи сценічної майстерності.

Вихованці (учні, слухачі) мають вміти:

- виконувати віртуозні прийоми гри;
- володіти правилами інструментального ансамблю;
- здійснювати аналіз оркестрових творів, виділяти провідні ознаки відповідно їхнього жанру та стилю;
- володіти елементами артистизму.

Вихованці (учні, слухачі) мають набути досвід:

- вдосконалення техніки гри на інструменті;
- відчуття загального ансамблю;
- визначення труднощів оркестрового виконання та шляхів їх подолання;
- догляду за оркестровим інструментом та обладнанням.

Вищий рівень, четвертий рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2	-	2
2.	Гра на оркестровому інструменті	6	30	36
3.	Ансамблева гра (групова)	12	60	72
4.	Зведена репетиція оркестру	27	135	162
5.	Концертна діяльність	2	12	14
6.	Підсумок	-	2	2
	Разом	49	239	288

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення з планом роботи та темами занять на навчальний рік. Організаційні питання. Інструктаж з техніки безпеки життєдіяльності, правила поведінки в залі.

2. Гра на оркестровому інструменті (36 год.)

Теоретична частина. Самостійне настроювання інструмента. Віртуозні прийоми гри. Самоконтроль та аналіз виконання, визначення труднощів та шляхів їх подолання.

Практична частина. Вправи на вдосконалення техніки гри на інструменті. Вивчення віртуозних прийомів гри, допоміжної аплікатури, мажорних та мінорних гам до семи ключових знаків на 2-3 октави, тризвуків (їх обернень),

арпеджію (коротке та довге), хроматичної гама різними тривалостями та динамікою; етюдів на різні види техніки; сольних фрагментів оркестрових творів.

3. Ансамблева гра (групова) (72 год.)

Теоретична частина. Інструментальний ансамбль. Специфіка інструментальних ансамблів у різних регіонах України та світу. Прослуховування музичних творів у виконанні кращих інструментальних ансамблів.

Практична частина. Вправи на вдосконалення майстерності ансамблевої гри. Вивчення ансамблевих творів. Вивчення складних фрагментів оркестрових партій за групами оркестру. Підготовка концертних ансамблевих номерів.

4. Зведена репетиція оркестру (162 год.)

Теоретична частина. Тип та склад оркестру. Особливості оркестрового виконання. Поняття про міксти різних інструментальних груп оркестру. Поліфонія, модуляція, складні та мішані метри й розміри. Аналіз музичних форм: фантазія, варіації, імпровізація, рондо тощо. Прослуховування виступів кращих оркестрів.

Практична частина. Колективні вправи для оркестру: на чистоту унісону, міксти, злиття тембрів різних інструментальних груп. Відпрацювання навички колективної гри, відчуття загального ансамблю. Робота над виразністю виконання, створення образу. Вивчення оркестрових творів. Підготовка концертних номерів та програм.

5. Концертна діяльність (14 год.)

Теоретична частина. Елементи сценічної майстерності та артистизму. Догляд за оркестровим інструментом та обладнанням. Самоаналіз концертних виступів.

Практична частина. Вихованці беруть активну участь у концертних виступах колективу (у складі оркестру, ансамблю).

6. Підсумок (2 год.)

Практична частина. Підведення підсумків роботи.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці (учні, слухачі) мають знати:

- правила самоконтролю;
- роботу з підготовки концертних номерів та програм;
- популярні жанри та форми академічних оркестрових творів;
- елементи загальної сценічної культури.

Вихованці (учні, слухачі) мають вміти:

- володіти оркестрово-слуховими навичками (аналізувати та коригувати процес звукоутворення, контролювати роботу виконавського апарату);
- розбиратися у типі та складі оркестру;
- вільно володіти основним оркестровим термінами і поняттями;
- проводити концертно-просвітницьку роботу серед школярів та батьків стосовно доцільності оркестрового виховання.

Вихованці (учні, слухачі) мають набути досвід:

- вивчення віртуозних прийомів гри;
- вдосконалення майстерності ансамблевої гри;
- усвідомлення основних закономірностей оркестрового виконання;
- самоаналізу концертних виступів.

ОРИЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

Початковий рівень, перший рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних пісень та танців
«Веселі гуси».

«Вийди, вийди сонечко».

«Гарний танець гопачок».

«Грицю, Грицю до роботи».

«Ой є в лісі калина».

«Ой за гаєм, гаєм».

«Ой лопнув обруч».

«Подоляночка».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Ведмедеря М. «Зима».

Верменич В. «Вишиванка».

Верховинець В. «Гей, військо йде».

Качурбіна М. Полька.

Лисенко М. Пісня Лисички з опери «Коза-Дерева».

Моцарт В.А. «Абетка».

Філіпенко А. «Ой заграйте дударики».

Фільц Б. «Морозець».

Початковий рівень, другий рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних пісень та танців

«Вийди, вийди, Іванку».

«Вийшли в поле косарі».

«Женчичок-бренчичок».

«І шумить, і гуде».

«Козачок».

«Метелиця».

«Од Києва до Лубен».

«Понад ставом стежечка».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Бах Й.С. Волинка.
 Гершвін Дж. Колискова з опери «Поргі і Бесс».
 Глінка М. «Не щибечи соловейку».
 Косенко В. «Дощик».
 Леонтович М. «Щедрик».
 Сопільняк М. «Зимонька-зима».
 Філіпенко А. «Веселий музикант».
 Шуман Р. «Веселий селянин».

Основний рівень, перший рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних пісень та танців
 «Зацвіла в долині».
 «Зозуля».
 «Їхав козак за Дунай».
 «Місяць на небі».
 «Ой на горі та й жінці жнуть».
 «Ой у лузі та ще й при березі».
 «Ой ходила дівчина бережком».
 «Ой, чий то кінь стоїть».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Бах Й.С. Менует.
 Бетховен Л. Екосез.
 Глінка М. «Гуде вітер вельми в полі».
 Котельников В. Жарт.
 Лапченко В. Танцювальна.
 Леонтович М. «Щедрик».
 Лехтінен Р. «Летка-єнька».
 Філіпенко А. «Скакалочка».

Основний рівень, другий рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних пісень та танців
 «Бандура».
 «Думи мої».
 «Засвіт встали козаченьки».
 «Заспіваймо браття».
 «Лугом іду коня веду».
 «Ой у лузі червона калина».
 «Стоїть гора високая».
 «Увиванець».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Гладков Г. Пісня друзів.
 Мясков К. Гуцульський танець.
 Нищинський П. «Закувала та сива зозуля».
 Попадюк В. Полька.
 Скорик М. Народний танець.
 Філіпенко А. «Веселі черевики».

Шуберт Ф. Екосез.
Шумейко В. Коломийка.

Основний рівень, третій рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних пісень та танців

«Дивлюсь я на небо».
«Ой ти дівчино з горіха зерня».
Агафонов О. «Ніч яка місячна, зоряна, ясная».
Алексеев Б. «Летіла зозуля».
Лапченко В. Віночок на теми українських народних пісень.
Шишков Ю. «Як кум до куми».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Бажилін Р. «Уперта овечка».
Бубенцова С. «Циганська пляска».
Гуревич А. – Гарєєв Р. «Старе банджо».
Дога Є. Вальс з к/ф «Мій лагідний і ніжний звір».
Зубков В. «Зустріч» музика з к/ф «Циган».
Штраус Й. Полька.

Основний рівень, четвертий рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних пісень та танців

Лапченко В. «Ой джигуне, джигуне».
Ленець А. «Реве та стогне Дніпр широкий».
Онуфрієнко О. Українська концертна полька.
Творун С. «Дівчино моя, Переяславко».
Широков О. «Ой при лужку, при лужку».
Шишков Ю. «Качки пливуть».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Адамцевич Є. Запорізький марш.
Гуцал В. Гагілка.
Ласт Дж. «Одинокий пастух».
Матвійчук В. «Ватра».
Ревуцький Л. Прелюдія.
Скорик М. Мелодія з к/ф «Високий перевал»

Вищий рівень, перший рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних пісень та танців

Алексеев Б. Жартівлива.
Дербенко Є. Блюз.
Літвінов О. «Плескач».
Онуфрієнко А. «На полонині».
Тамарін Й. «Музичне привітання».
Шахматов М. «Вийшли в поле косарі».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Бернстайн Л. «Давайте радіти разом».
Даргомижський О. Козачок.
Мясков К. Танець пташенят з «Дитячої сюїти».
Скорик М. «Листок до альбому».

Стеценко К. Вечірня пісня.
Ютіла У. Самба.

Вищий рівень, другий рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних пісень та танців

Верьовка Г. «Плескач».
Вимер І. Ноктюрн.
Попадюк В. «Гопак».
Стецюн М. Болеро.
Шахматов М. «Котилась зірка».
Широков О. Маленька урочиста увертюра.

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Аренський О. «Журавель».
Калачевський М. Романс.
Клебанов Д. Два уривки з балету «Лелеченя».
Козлов В. «Маленький детектив».
Лисенко М. Пісня Наталки з опери «Наталка Полтавка».
Ревуцький Л. Козачок.

Вищий рівень, третій рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних пісень та танців

Баньковський А. Гуцульська фантазія.
Гуцал В. Гопак.
Дербенко Є. «Пограємо джаз».
Лукін О. Українська фантазія.
Михайличенко Г. «Вийду ль я на реченьку».
Стецюн М. Елегія пам'яті Г. Хоткевича.
Тамарін Й. Кубинський танець.
Якушенко І. «Коли Бах посміхається».

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Боккеріні Л. Менует.
Людкевич С. Гагілка.
Лисенко М. Гавот.
Майборода П. Елегія.
Мусоргський М. Гопак з опери «Сорочинський ярмарок».
Мясков К. Козачок.
Шамо І. Веснянка.
Штогаренко. А. Український танець.

Вищий рівень, четвертий рік навчання

Оригінальні твори та прирівняні до них обробки народних пісень та танців

Гайденко А. «На святі Вербунк».
Куликов П. Сказ про Україну.
Попадюк В. Гуцульська рапсодія.
Скорик М. Варіації на російські народні теми.
Стеблянко О. Скерцо.
Стецюн М. Фантазія на тему пісні П. Гайдамаки «Калинонька».
Тамарин Й. Попурі «Мультилото».

Холмінов О. Українська фантазія.

Перекладання та інструментовки творів композиторів-класиків

Андерсен Л. «Дрібничка».

Большоні Дж. Менует.

Гомоляка В. Гагілка.

Данькевич К. Гопак з опери «Богдан Хмельницький».

Карамишев Б. Гуцульська рапсодія.

Лисенко М. Елегія.

Лятошинський Б. Вальс із к/ф «Тарас Шевченко».

Мясков К. Молодіжна увертюра.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№	Найменування	Кількість
1.	Дидактичний матеріал: <ul style="list-style-type: none"> - плакати і рисунки інструментів, ансамблів, оркестрів; - таблиці та фотографії; - набір листівок портретів вітчизняних і зарубіжних композиторів. 	1 комплект 1 комплект 1 комплект
2.	Методичний матеріал: <ul style="list-style-type: none"> - освітні програми; - методична література; - розробки позакласних заходів (бесіди про музику, музикантів-виконавців, творчість композиторів); - аудіо та відеозаписи; - програми конкурсів. 	1 комплект
3.	Обладнання класу: <ul style="list-style-type: none"> - музичні інструменти оркестру; - фортепіано або клавішний синтезатор; - різнорівневі стільці; - пульти для нот; - підставка під ноги; - електронний або акустичний камертон; - шкільна дошка з нанесеними на ній нотоносцями; - супутні витратні матеріали (тростини, медіатори, струни, нотний папір); - методичний фонд (партитури та їх оркестрові партії). - шафи для зберігання музичних інструментів оркестру; - шафа для зберігання бібліотеки і фонотеки; 	Повний комплект 1 шт. 30-40 шт. 25 шт. 10 шт. 1 шт. 1 шт. 1 комплект 1 комплект 3 шт. 1 шт.

4.	Технічні засоби навчання: - музичний аудіо-відео центр; - навушники; - розмножувально-копіювальна техніка.	1 шт. 5 шт. 1 шт.
5.	Концертні костюми.	30-40 шт.
6.	Приміщення для зберігання музичних інструментів оркестру, концертних костюмів та методичного фонду.	1 шт.
7.	Інструменти та матеріали для своєчасного обслуговування і ремонту музичних інструментів оркестру: - захисні окуляри; - лінійка; - точило; - ніж; - цикля; - плоскогубці; - викрутка; - стамеска; - лещата; - клей по дереву; - пензлик; - мастило.	1 комплект

ЛІТЕРАТУРА

1. Баренбойм Л. Путь к музицированию. – Л.-М., 1973.
2. Барсова И. Книга об оркестре. – М., 1978.
3. Большаков О. Организация та керування оркестром народних інструментів. – К., 1991.
4. Бублей С. Детский оркестр. – Л., 1989.
5. Блажевич В. Ежедневные коллективные упражнения для духового оркестра. – М., 1979.
6. Буданков О., Вахутинский М., Петров В. Практический курс игры на народных духовых и ударных инструментах. – М., 1991.
7. Ветлугина Н. Детский оркестр. – М., 1983.
8. Вовк М. Розвиток самостійної музичної діяльності молодших школярів у процесі гри на музичних інструментах // Музика в школі: Збірка статей. Вип. 8. – К.: Муз.Україна, 1982. – С. 11-16.
9. Выготский Л. Педагогическая психология // Л. С. Выготский; под ред. В. Давыдова. – М.: Педагогика, 1991.
10. Глейхман В. Организация работы школьного оркестра. – М., 2007.
11. Гордійчук М.М., Якименко Н.Д. Народні інструменти // Історія української музики Т. I. – К.: Наук. думка, 1989. – С. 99-110.

- 12.Городовенко В. Організація навчально-виховної роботи в дитячому оркестрі народних інструментів // Методичні рекомендації. – Харків: ОНМЦ., 2001.
- 13.Готлиб А. Основы ансамблевой техники. – М., 1975.
- 14.Гуральник М. Організація та керівництво народно-інструментальними колективами: Навч.-метод. посібник. Ч. I. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2000.
- 15.Гуменюк А. Інструментальна музика. – К., 1972.
- 16.Гуцал В. Грає оркестр українських народних інструментів // Райдуга. – 1978. - № 11. – С. 5-50.
- 17.Гуцал В. Украинские народные наигрыши. – М., 1986.
- 18.Денисов Э. Ударные инструменты в современном оркестре. – М., 1982.
- 19.Земцовский И. Народная музыка // Музыкальная энциклопедия Т. III. – М., 1976.
- 20.Дряпіка В. Деякі питання організації шкільного духового оркестру // Музика в школі: Збірка статей. Вип. 9. – К.: Муз.Україна, 1983. – с. 43-47.
- 21.Жуков В. Методи роботи з шкільним оркестром народних інструментів // Традиційна культура в умовах глобалізації: платформа для міжкультурного та міжрегіонального суспільного діалогу. – Харків, 2015. – С. 61-63
- 22.Жуков В. Принципи роботи з шкільним оркестром народних інструментів // Традиційна культура в умовах глобалізації: народна музика та декоративне мистецтво в світовому цивілізаційному просторі. – Харків, 2014. – С. 101-102
- 23.Жуков В. Українська мозаїка. // Навчальний посібник. – Харків: ОНМЦПК, 2008.
- 24.Іванов П. Оркестр українських народних інструментів. – К.: Муз.Україна, 1981.
- 25.Іванова В.Г. Дифирамб оркестру // Оркестр. – М.: МГУКИ., 2008. – № 4.
- 26.Каргин А. Формирование детского музыкального коллектива // Оркестр. – М.: МГУКИ., 2007. – № 4.
- 27.Квитка К.В. К изучению украинской народной инструментальной музыки // Квитка К.В. Избранные труды: В 2-х т. / сост. и коммент. В.Л. Гошовского. – М., 1973.
- 28.Климова Л. Играем в оркестре. – СПб.: Композитор, 2002.
- 29.Князьков Ю. Работа с родителями в детском творческом коллективе // Оркестр. – М.: МГУКИ., 2008. – № 4.
- 30.Колесса Ф. Музикознавчі праці. – К., 1970.
- 31.Колесса М. Основы техники диригування. – К., 1981.
- 32.Котонський В. Ударні інструменти в сучасному оркестрі. – К.: Муз. Україна, 1971.
- 33.Крюкова В. Работа с детскими коллективами – важнейшее направление в системе музыкального воспитания // В. В. Крюкова. Музыкальная педагогика. – Ростов Н/Д., 2005.

34. Кузнецов В. Работа с самодеятельными эстрадными оркестрами и ансамблями. – М., 1986.
35. Кузнецова О.А., Николаев В.И., Жуков В.П. Збірка партитур для навчального оркестру народних інструментів // Навчальний посібник. – Харків: «НТМТ», 2010.
36. Куус И. Коллективное музицирование в ДМШ и его значение в музыкальном воспитании учащихся // Вопросы методики начального музыкального образования. – М., 1981.
37. Лаптев И. Детский оркестр в начальной школе: Кн. для учителя. – М., 2001.
38. Лаптев И. Г. Оркестр в классе. – М., 1980.
39. Лаптев И. Г. Оркестр в классе. Выпуск 2. – М., 1991.
40. Лапченко В. Методика початкового навчання гри в оркестрі народних інструментів. – К.: Муз.Україна, 1985.
41. Лебедев В. Використання народних музичних інструментів у загальноосвітній школі: Навчальний методичний посібник зі спеціальності «Музична педагогіка та виховання» для студентів музично-педагогічних факультетів та вчителів музики. – Вінниця: Нова книга, 2004.
42. Леонтьев П. Буквар сопілкаря. – Хмельницький: Поділля, 2004.
43. Лозова В., Троцко Г. Теоретичні основи виховання і навчання. – Харків: ОВС, 2002.
44. Максимов Е. Ансамбли и оркестры гармоник. – М., 1979.
45. Махов Н. Исполнительский анализ партитуры для оркестра народных инструментов. – Л., 1975.
46. Мациевский И Основные проблемы и аспекты изучения народных музыкальных инструментов и инструментальной музыки // Народные музыкальные инструменты и инструментальная музыка. Т. I. – М., 1987. – С. 6-38.
47. Методика работы с оркестром / сост. Ю. Н. Голоднюк. – Волгоград, 2003.
48. Методические указания по организации учебных занятий оркестра народных инструментов в ДМШ. / сост. Полихрониди Є. – К.: УМКУЗ., 1987.
49. Нежинский О. Детский духовой оркестр. – М., 1989.
50. Пересада А. Оркестры русских народных инструментов: Справочник. – М., 1985.
51. Петров Р. Школа коллективной игры для духовых оркестров. – Ташкент, 2004.
52. Пинчук М. Изучение оркестровых народных инструментов. – Ростов Н/Д., 1970.
53. Прокопенко Н. Устройство, хранение и ремонт народных музыкальных инструментов. – М., 1977.
54. Прошко Н. Методические рекомендации для оркестров и ансамблей народных инструментов. – Минск, 1972.

55. Пшеничний Д. Інструментовка для оркестру народних інструментів – К., 1985.
56. Работа оркестров народных инструментов педагогов музыкальных школ // Методические рекомендации / сост. Майстренко Г., Борисова Т. – К.: ИПК РК., 1990.
57. Розанов В. Инструментоведение. Пособие для руководителей оркестров. М., 1981.
58. Ростовський О. Педагогіка музичного сприймання. – К.: ІЗМН., 1997.
59. Сборник статей об оркестре / сост. В. И. Цытович. – Л., 1987.
60. Свечков Д. Духовой оркестр. – М., 1977.
61. Федотов А. Методика обучения игры на духовых инструментах. – М., 1975.
62. Фільц Б.М. Музична культура східних слов'ян // Історія української музики. Т. І. – К., 1989. – С. 138-148.
63. Хащеватська С. Інструментознавство. – Вінниця: Нова книга, 2008.
64. Хорнбостель Э., Закс К. Систематика музыкальных инструментов // Народные музыкальные инструменты и инструментальная музыка. – Ч. I. – М., 1987.
65. Хоткевич Г. М. Музичні інструменти українського народу. – Харків: Фонд національно-культурних ініціатив, 2002.
66. Черкаський Л. Українські народні музичні інструменти. – К.: Техніка, 2003.
67. Шамина Л. Работа самодеятельным коллективом. – М., 1983.
68. Шелмаков И. Проблемы развития оркестров народных инструментов. – М., 1974.
69. Юцевич Є. Шкільний духовий оркестр. – К., 1971.
70. Эксанишвили Э. Воспитание и обучение детей на основе народной музыки // Вопросы методики начального музыкального образования – М., 1981.